

**„PROGRAM USUWANIA WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032”**

Miętków, 2012 r.

ul. Niemodlińska 79 pok. 22/23
45-864 Opole
tel.: 77/454-07-10, 77/474-24-57
kom. 605-26-24-27
mail: albeko@poczta.fm, beatapodgorska@poczta.fm

Wykonawcą
„Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032”
był zespół
firmy Albeko z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Paweł Synowiec
mgr inż. Jarosław Górniak
mgr Marta Stelmach
Mateusz Podgórski

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
1.1. Wprowadzenie.....	5
1.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY MIETKÓW.....	5
1.3. Cel i zadania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032”.....	9
1.4. KONCEPCJA ZARZĄDZANIA „PROGRAMEM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032”.....	9
2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	
2.1. WYSTĘPOWANIE I ZASTOSOWANIE AZBESTU.....	10
2.2. WPŁYW AZBESTU NA ORGANIZM LUDZKI.....	12
2.3. OGRANICZENIE NEGATYWNYCH SKUTKÓW ODDZIAŁYWANIA AZBESTU.....	13
3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	
3.1. REGULACJE USTAWOWE.....	14
3.2. AKTY WYKONAWCZE.....	14
3.3. ZASADY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST W ASPEKCIE OBOWIĄZUJĄCEGO PRAWA.....	16
3.4. OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI I ZARZĄDZAJĄCYCH OBIEKTAMI, INSTALACJAMI I URZĄDZENIAMI ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	17
PROCEDURA 1. OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI ORAZ ZARZĄDCÓW, PRZY UŻYTKOWANIU OBIEKTÓW I TERENÓW Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.	17
WŁAŚCICIEL LUB ZARZĄDCA ZOBOWIĄZANY JEST DO PRZEPROWADZENIA INWENTARYZACJI (SPISU Z NATURY) WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST. WYNIKI INWENTARYZACJI POWINNY SŁUŻYĆ DO SPORZĄDZENIA STOSOWNEJ INFORMACJI DLA WÓJTY, BURMISTRZA LUB PREZYDENTA MIASTA – WŁAŚCIWEGO DLA MIEJSCA ZNAJDOWANIA SIĘ BUDYNKU, BUDOWLI, INSTALACJI LUB URZĄDZENIA ORAZ TERENU Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST (OSOBY FIZYCZNE). NATOMIAST OSOBY PRAWNE MAJĄ OBOWIĄZEK SKŁADANIA TYCH INFORMACJI DO WŁAŚCIWEGO MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA.	18
PO ZAKOŃCZENIU PRAC WŁAŚCICIEL LUB ZARZĄDCA POWINIEN UZYSKAĆ OD WYKONAWCY PRAC, PISEMNE OŚWIADCZENIE O PRAWIDŁOWOŚCI WYKONANIA ROBÓT I OCZYSZCZENIA OBIEKTU Z AZBESTU I PRZECHOWYWAĆ JE PRZEZ OKRES CO NAJMNIEJ 5 LAT, WRAZ Z INNĄ DOKUMENTACJĄ BUDYNKU, BUDOWLI, INSTALACJI LUB URZĄDZENIA ORAZ TERENU [ROZDZ. 11.2., Lp. 3].	19
3.5. OBOWIĄZKI WYKONAWCY PRAC POLEGAJĄCYCH NA USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	20
PROCEDURA 4.	24
PROCEDURA 4. PRACE POLEGAJĄCE NA USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, WYTWARZANIU ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH, WRAZ Z OCZYSZCZANIEM OBIEKTU (TERENU) INSTALACJI Z AZBESTU.	24
3.6. ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY TRANSPORCIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	26
PROCEDURA 5. PRZYGOTOWANIE I TRANSPORT ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	27
3.7. ZASADY SKŁADOWANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	29
PROCEDURA 6. SKŁADOWANIE ODPADÓW NA SKŁADOWISKU PRZEZNACZONYM DO WYŁĄCZNEGO SKŁADOWANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB INNYM, SPEŁNIAJĄCYM ODPOWIEDNIE WARUNKI TECHNICZNE.	32
4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU	
4.1. „PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032”.....	34
W DNIU 14 LIPCA 2009 R. RADA MINISTRÓW PODJĘŁA UCHWAŁĘ W SPRAWIE USTANOWIENIA PROGRAMU WIELOLETNIEGO PN. „PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032”. W DNIU	
15	
MARCA 2010 R. RADA MINISTRÓW PODJĘŁA UCHWAŁĘ ZMIENIAJĄCĄ UCHWAŁĘ W SPRAWIE USTANOWIENIA PROGRAMU WIELOLETNIEGO POD	

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

NAZWĄ "PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032".	34
4.2. ZADANIA SAMORZĄDU GMINNEGO.....	34
5. HARMONOGRAM REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032”	36
6. OSZACOWANIE KOSZTÓW USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW	37
WIERZBNO 1D.....	37
7. OPRACOWANIE PLANU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	39
8. OPIS LOKALNYCH DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH ZWIĄZANYCH Z OPRACOWANIEM PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	39
9. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU	40
10. MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z USUWANIEM AZBESTU Z TERENU GMINY MIETKÓW ORAZ ZWIĄZANYCH ZE SKŁADOWANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	41
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	45
13. LITERATURA	47
14. ZAŁĄCZNIKI	48
<i>Załącznik nr 1- Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest</i>	49
<i>Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest 1)</i>	52
<i>Załącznik nr 3 - Wzór "Karty Ewidencji Odpadu"</i>	54
<i>Objaśnienia:</i>	55
<i>Załącznik nr 4 - Wzór "Karty Przekazania Odpadu"</i>	55
<i>Załącznik nr 5 - Zgłoszenie przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu / usunięciu* wyrobów zawierających azbest</i>	58
<i>Załącznik nr 6 - Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami</i>	59

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032” w dalszej części zwany „Programem” określa następujące cele:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium Gminy,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Przedstawione cele są zgodne z obowiązującym ustawodawstwem określonym w programach różnych szczebli (krajowym, wojewódzkim).

W niniejszym Programie, w oparciu o wyniki analiz stanu istniejącego i prognozowanych zmian, opracowano listę działań i wytyczono cele oraz zadania strategiczne (z podaniem harmonogramów realizacji i określeniem kosztów eksploatacyjnych systemu oraz kosztów inwestycyjnych zadań). Realizacja tych działań umożliwi spełnienie obowiązujących i przewidywanych wymogów prawnych, uporządkowanie i scentralizowanie gospodarki wyrobami azbestowymi oraz poprawę jakości środowiska na terenie gminy.

Materiały zawierające azbest należą do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i z tego powodu powinny podlegać sukcesywnej eliminacji a gospodarka nimi wymaga prawidłowego podejścia oraz szczególnej kontroli. Zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów m.in. ustawa o zakazie stosowania azbestu, ustawa prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze. Ostatnia nowelizacja ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.) zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami.

Groźne dla zdrowia są włókna respirabilne, wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc. Włókna powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 r. przyjęła "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032".

Realizacja zadań przewidzianych w tym "Programie..." wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach:

- centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator "Programu ..." (w strukturze ministerstwa),
- wojewódzkim: wojewoda, samorząd województwa,
- lokalnym: samorząd gminny.

Gmina Mietków, wychodząc naprzeciw rozwiązaniu problemu likwidacji azbestu, wykonała inwentaryzację wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy, a także przystąpiła do opracowania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032”.

1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Mietków

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Gmina wiejska Mietków położona jest w zachodniej części powiatu wrocławskiego na terenie województwa dolnośląskiego. Leży ona na Nizinie Śląskiej w dolinach dwóch rzek: Bystrzycy i Strzegomki, w odległości 30 km na południowy zachód od Wrocławia. Otoczona jest: Równiną Kostomłotów, Wzgórzami Imbramowickimi, Równiną Świdnicką i Równiną Wrocławską. Graniczy z gminami: Żarów, Kostomłoty, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce i Sobótka.

Obszar gminy o powierzchni 83,3 km² ma charakter równinny z niewielkim wzniesieniem od południa w okolicy Domanic (Wrona Szubieniczna – 218 m npm) i jest zamieszany przez 3 797 osób. Mieszkańcy gminy żyją w 14 miejscowościach i są to głównie producenci rolni, osoby utrzymujące się z pracy w rolnictwie i przy wydobyciu lokalnych surowców mineralnych.

Obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym są kompleksy leśne w dolinach rzek: Bystrzycy i Strzegomki. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Lasy te występują na żyznych i podmokłych siedliskach o bogatym, zwłaszcza w geofity wiosenne, runie leśnym. Największe partie zajmują: łągi wiązowo-jesionowe, grądy oraz zbiorowiska przejściowe, niewielkie fragmenty - łąg jesionowo-olszowy oraz młodniki i monokultury drzew iglastych. Najcenniejszymi kompleksami są: łąg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum* oraz grąd *Galio silvatici-Carpinetum*. Zespół łąg wiązowo-jesionowego występuje m. in. w okolicy Mietkowa i Domanic. Rosną w nim wiekowe dęby szypułkowe *Quercus robur* i wiązy polne *Ulmus campestris* oraz: grab *Carpinus betulus*, lipa drobnolistna *Tilia cordata* i klon polny *Acer campestre*, a w runie leśnym liczne geofity wiosenne, takie jak: złoć żółta *Gagea lutea*, kokorycz pusta *Corydalis bulbosa*, ziarnopłon wiosenny *Ranunculus ficaria*, śnieżyczka przebieśnięg *Galanthus nivalis* (gatunek chroniony). Szeroko rozprzestrzenionym zbiorowiskiem lasu liściastego jest las dębowo-grabowy *Galio-Carpinetum*, wykształcony najczęściej w postaci wilgotnej. Pokrywa on tereny w okolicy Wawrzeńczyc i Mietkowa. W drzewostanie dominują grab i dąb szypułkowy, rzadziej występuje klon zwyczajny *Acer platanoides*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* i lipa drobnolistna *Tilia cordata*. Wyróżniają się także płaty łągów i grądów koło Domanic i Milina, które tworzą układ o zróżnicowanym uwodnieniu. łąg jesionowo-olszowy *Circeo-alnetum* wykształcony jest w dolinie Bystrzycy w postaci zubożałych fragmentów, np. w pobliżu Mietkowa. Lasy w dolinach rzek Bystrzycy i Strzegomki mają wysoką wartość ornitologiczną i są cennymi ostojami ptaków w Polsce. Znajdują w nich miejsca gniazdowania m.in.: dzięcioł średni *Dendrocopos meduis*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis* oraz puszczyk *Strix aluco*.

W obszarze gminy Mietków zanotowano występowanie ponad dwustu chronionych gatunków ptaków. Wiele miejsc łągowych występuje w lasach w dolinach Bystrzycy i Strzegomki. Obszarem szczególnie cennym pod względem ornitologicznym jest zbiornik Mietkowski. Zaobserwowano na nim ok. 105 gatunków ptaków wodnych i wodno - błotnych, tj. około 86 % gatunków tej grupy ekologicznej występujących w Polsce.

Obszary prawnie chronione

Obszary NATURA 2000

Obecnie na terenie Gminy Mietków znajdują się dwa obszary Natura 2000:

- Przeplątki nad Bystrzycą PLH020055,
- Zbiornik Mietkowski PLB020004.

Przeplątki nad Bystrzycą PLH020055

POWIERZCHNIA: 834,6 ha

OPIS OBSZARU

Fragment doliny Bystrzycy pomiędzy zbiornikiem retencyjnym w Mietkowie, a autostradą A4, o szerokości nie przekraczającej 1,5 km. Niemal w całości leży w obrębie PK Doliny Bystrzycy.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Obszar kluczowy dla zachowania populacji *Euphydryas maturna* w całej Polsce pd.-zach. - największa populacja w tym regionie. Drugie co wielkości i jakości stanowisko łągów olchowo-jesionowych, priorytetowego typu siedliska 91E0 w Polsce pd.-zach. W kościele w Milinie notowano kolonię rozrodczą *Myotis myotis*, zaś w Maniowie - *Barbastella barbastellus*.

ZAGROŻENIA

Najpoważniejsze zagrożenia wiążą się z możliwością zmian struktury użytkowania ziemi, likwidacją i zaorywaniem łąk lub ekstensyfikacją produkcji oraz zmianami w mozaikowym krajobrazie doliny (komasacja gruntów, zalesianie, likwidacja zakrzewień śródpolnych). Ponadto zagrożeniem są nagłe zmiany przepływów w rzece Bystrzycy związane z działalnością zbiornika retencyjnego w Mietkowie, możliwa erozja dna rzeki i związane z nią obniżanie się poziomu wód gruntowych; okresowe przesuszanie lasów łągowych i łąk wilgotnych będących siedliskiem przepłatkii. Możliwa intensywna gospodarka leśna.

STATUS OCHRONNY

Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy obejmuje większość proponowanego obszaru.

STRUKTURA WŁASNOŚCI

Nadleśnictwo Miękinia oddz. 293 - 310 (ul. Sportowa 2, 55-330 Miękinia), RZGW Wrocław (ul. Norwida 34; 50-950 Wrocław).

Dolnośląski Zarząd Urządzeń i Melioracji Wodnych (ul. J. Matejki 5, 50-333 Wrocław). Grunty nieleśne we własności prywatnej.

Zbiornik Mietkowski PLH020004.

POWIERZCHNIA (ha): 1 193,9

OPIS OBSZARU

Zbiornik retencyjny, który w okresach suchych umożliwia podniesienie poziomu wody w Bystrzycy, ułatwiając żeglugę. Pełni też funkcję żwirowni. Charakteryzuje się dużymi wahaniami poziomu wody, co sprzyja odsłanianiu błot, czyli atrakcyjnych miejsc żerowych dla ptaków błotnych. Okresowo pojawiają się duże obszary odsłoniętego mulistego dna (żerowisko siewkowatych). Wysoki poziom wody przyczynia się do zaniku roślinności wynurzonej - miejsca bytowania wielu gatunków ptaków. Efektem wydobywania żwiru są zwałowiska ziemi, tworzące przy wysokich stanach wody, małe wyspy - miejsca gniazdowania mew, rybitw itp. Roślinność wodna zbiornika jest bardzo uboga. Tylko w najpłytszych miejscach rosną kępy trzciny i pałki. Zbiornik otoczony jest falistym terenem zajęтым przez rozmaite uprawy, takie jak: kukurydza, rzepak itp.

WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

W ostoi występuje co najmniej 8 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie łągowym występuje ohar (PCK) – 1 %-2 % populacji krajowej, rybitwa rzeczna i mewa czarnogłowa - powyżej 1 % populacji krajowej.

Miejsce odpoczynku ptaków w okresie wędrówek i zimowisko niektórych gatunków (w okresie wędrówek gęsi. Gęś zbożowa *Anser fabalis* tworzy stada liczące do 64 500 osobników, zaś w zimie, gdy zbiornik nie jest zamrznięty, przebywa tu 7 000-9 000 osobn.). Spotykane tu stada gęsi białoczelnej *Anser albifrons* dochodzą do 5 000 osobników. Gniazduje powyżej 1 % populacji krajowej mewy czarnogłowej oraz rybitwy rzecznej. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1 % populacji szlaku wędrówkowego gęsi zbożowej; stosunkowo duże koncentracje osiąga gęś białoczelna, krzyżówka, siewnica, łączak i kulik wielki (PCK); ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20 000 osobników.

ZAGROŻENIA

Zanikanie pływaczki i mulistego dna przydatnego dla migrujących ptaków na skutek wydobywania żwiru i pogłębiania zbiornika, penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe, turystyka. Dla niektórych gatunków ptaków szkodliwym zjawiskiem są wahania poziomu wody.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Niekorzystnie na stan awifauny wpływają również polowania - niepokoje na skutek penetracji siedlisk, zabijanie ptaków nie rozpoznanych.

STATUS OCHRONNY

Występują następujące formy ochrony: Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy (8570,0 ha)

STRUKTURA WŁASNOŚCI

Własność Skarbu Państwa, fragmentarycznie własność prywatna.

Park krajobrazowy

Obecnie na terenie Gminy Mietków występuje jeden park krajobrazowy - **Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy** został powołany rozporządzeniem Wojewody Wrocławskiego z dnia 27 października 1998. Powierzchnia Parku wynosi 8 570 ha. Rozpoczyna się w zachodniej części miasta Wrocławia i biegnie w górę doliny Bystrzycy, obejmując gminy: Wrocław, Kąty Wrocławskie, Sobótka i Mietków. Park utworzono w celu zachowania i popularyzacji walorów przyrodniczych, historycznych i krajobrazowych w warunkach racjonalnego gospodarowania. Osią Parku jest rzeka Bystrzyca. Rzeka ta jest jednym z najważniejszych lewobrzeżnych dopływów Odry. Głównymi dopływami Bystrzycy są Strzegomka i Czarna Woda. Rzeki i doliny rzeczne stanowią najlepsze korytarze ekologiczne o liniowym charakterze, mogące ciągnąć się dziesiątki, a nawet setki kilometrów. Korytarz ekologiczny doliny Bystrzycy łączy stosunkowo dobrze zachowane tereny leśne Sudetów z jednym z najlepiej wykształconym na terenie Polski korytarzem ekologicznym doliny Odry, stanowiąc w wielu przypadkach jedyne miejsce bytowania cennych gatunków na terenach o przeważnie rolniczo-przemysłowym charakterze, przez które przepływa Bystrzyca.

Na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” największą rolę odgrywają fitocenozy leśne, mimo iż zajmują one niewiele ponad 40 % ogólnej powierzchni. Zdecydowana większość drzewostanów należy do klasy lasów o najwyższych walorach ekologicznych. Są to lasy występujące na żyznych i podmokłych siedliskach o stosunkowo bogatym runie leśnym. Głównymi gatunkami lasotwórczymi są: grab, jesion, lipa drobnolistna i dąb szypułkowy, rosnące zarówno w grądach, łęgach jak i zbiorowiskach przejściowych. Do najcenniejszych zaliczyć należy fitocenozy łęgu wiązowo jesionowego oraz grądu. Należy zwrócić uwagę, iż lasy grądowe są szczególnie narażone na ingerencję człowieka, co wynika z żyzności ich siedlisk, które przekształca się w zbiorowiska uprawne. Na obszarze parku stwierdzono występowanie 18 gatunków chronionych roślin, wśród których 10 podlega całkowitej ochronie. Najpospolitszym z nich jest śnieżyczka przebiśnieg, będąca częstym składnikiem runa w lasach łęgowych i grądowych. Poza tym do częstych należą częściowo chronione - konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, kalina koralowa. Rzadziej występują całkowicie chronione: szafirek drobnokwiatowy, śnieżyca wiosenna, listera jajowata, wawrzynek wilczełyko, lilia złota głów oraz częściowo chroniona porzeczka czarna. Charakterystyczną roślinnością jest roślinność wodna, występująca głównie w starorzeczach, stawach hodowlanych i bardzo małych zbiornikach wodnych. Reprezentuje ją zespół lilii wodnych - grązel żółty oraz rdzestnica pływająca. Ze względu na obfitość różnych płytkich rozlewisk, między wałami przeciwpowodziowymi a korytem rzeki występują zbiorowiska szuwarów. Natomiast na śródleśnych bagnach i zabagnionych łąkach występują zespoły kosaćca żółtego, turzycy brzegowej, błotnej i dzióbkwatej. Faunę parku najliczniej reprezentują ptaki. W trakcie dotychczasowych badań stwierdzono tylko w okresie łęgowym występowanie w „Dolinie Bystrzycy” 118 gatunków ptaków. Jeżeli weźmie się pod uwagę, że jest to stosunkowo wąski pas lasów w krajobrazie rolniczym oraz fakt, że jest to obszar pozbawiony większych kompleksów stawów rybnych i środowisk podmokłych, jest to liczba wysoka. Ssaków w dolinie Bystrzycy jest stosunkowo niedużo, co jest związane z niewielką powierzchnią kompleksów leśnych. Cennym gatunkiem jest wydra i dla jej ochrony należy podjąć stosowne działania. Lasy nad Bystrzycą a zwłaszcza starsze drzewostany, mają znaczenie jako ostoja dla kilku gatunków nietoperzy. Na terenie parku stwierdzono występowanie następujących gatunków płazów i gadów: traszka zwyczajna, żaba trawna, żaba wodna, ropucha zwyczajna, kumak zwyczajny, jaszczurka zwinka, zaskroniec. Na uwagę zasługują również niektóre gatunki chronionych

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

owadów - z chrząszczy to: kozioróg dębosz oraz biegacze. Z łuskoskrzydłych: paż królowej i mieniak strużnik.

1.3. Cel i zadania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032”

Nadrzędnym celem Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032" jest:

- **usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest**
- **minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie Gminy**
- **likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.**

Cele te pozostają w ścisłej relacji z celami zdefiniowanymi w krajowym "Programie...". Osiągnięcie tego celu będzie możliwe w perspektywie długoterminowej (okres ok. 20 lat) poprzez usunięcie z terenu gminy stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest.

Ogólnym zadaniem programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. W programie zawarte zostały:

- oszacowane ilości wyrobów azbestowych,
- szacunki jednostkowych kosztów usuwania dachowych pokryć azbestowych i płyt azbestowo- cementowych,
- propozycje odnośnie udzielania przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu.

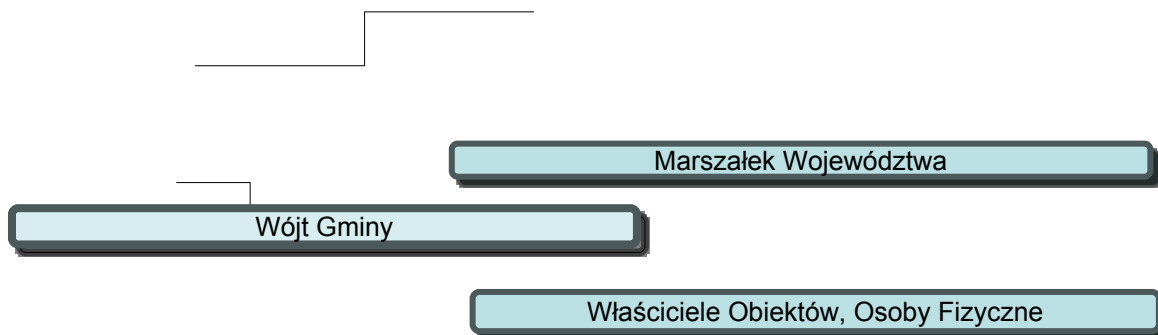
Pomoc mieszkańcom ma na celu zachęcenie ich do usuwania azbestu oraz zmniejszenia ryzyka związanego z nieprawidłowym wykonaniem prac demontażu, transportu i składowania.

1.4. Koncepcja zarządzania „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032”

Realizacja „Programu...” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania przewidziane w Programie, będą realizowane na płaszczyznach, przedstawionych na poniższym schemacie:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Rys. 1 Schemat zarządzania "Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków na lata 2012-2032" na poziomie lokalnym.

Ogólnym zadaniem programu jest usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy. Zatem w programie:

- wskazano miejsca występowania azbestu,
- przedstawiono propozycje działań organizacyjnych i inwestycyjnych zmierzających do osiągnięcia celów Programu wraz z harmonogramem ich wdrażania,
- określono koszty wdrażania i organizacji zarządzaniem Programu.

Szczegółowe wytyczne dotyczące działań zostały zawarte w „Programie” i w odpowiednich ustawach oraz aktach wykonawczych do tych ustaw, które nałożyły na gminy, powiaty i województwa szereg obowiązków.

Wśród nich priorytetowym i wspólnym dla wszystkich jednostek jest obowiązek inwentaryzacji azbestu i wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzacja jest pierwszym i podstawowym krokiem, który leży u podstaw wszystkich innych działań. Należy zdać sobie sprawę ze skali problemu i rozpocząć działania jak najszybciej.

Inwentaryzacja umożliwia, bowiem:

- określenie ilości wyrobów zawierających azbest w gminie,
- zaplanowanie działań i umieszczenie ich w planie gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest, do których stworzenia i realizacji zobligowane są ustawowo jednostki samorządu terytorialnego,
- monitorowanie realizacji planu a w konsekwencji doprowadzenia do usunięcia azbestu z terenu gminy.

Zadania samorządu

- informowanie mieszkańców o skutkach narażenia na azbest i obowiązek usuwania go przez właścicieli nieruchomości,
- gmina w pierwszej kolejności powinna skupić się na działaniach edukacyjno - informacyjnych skierowanych do mieszkańców. Działania te powinny mieć na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest.

2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Azbest jest nazwą handlową odnoszącą się do sześciu minerałów włóknistych. Pod względem chemicznym są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Rozróżnia się następujące typy azbestu: chryzotyl (włóknista odmiana serpentynu, tj. uwodnionego krzemianu magnezu), amozyt (krzemian żelazowo-magnezowy, krokidolit (krzemian sodowo-żelazowy), antofilit (krzemian magnezowy zawierający żelazo).

Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest dosyć powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była jego eksploatacja na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Właściwości azbestu takie jak: duża odporność na wysokie i niskie temperatury, niewielkie przewodnictwo cieplne i odporność na działanie czynników chemicznych sprawiły, że stał się on powszechnie wykorzystywany jako cenny surowiec również w Polsce.

Azbest szeroko stosowany był w kilku dziedzinach gospodarki, przede wszystkim w budownictwie, ale także w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym.

Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10-35% azbestu,
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotylu,
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Wśród wyrobów azbestowych można wydzielić dwie grupy produktów:

„wyroby miękkie” - których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1000kg/m^3 , to słabo związane produkty azbestowe o wysokim, ponad 60% udziale azbestu w produkcie oraz niskiej zawartości substancji wiążącej, do których zaliczamy między innymi: tynki, maty, płyty azbestowe, materiały izolujące, papy.

„wyroby twarde” - których gęstość objętościowa jest większa niż 1000kg/m^3 , zawierające wysoki udział substancji wiążącej, zaś niski (poniżej 15%) udział azbestu, do których należą płyty faliste i płaskie, rury wodociągowe, elementy kanalizacji. Spójność włókien azbestowych w tych wyrobach jest tak wysoka, że praktycznie nie uwalniają się one do środowiska (wyjątkiem jest obróbka np. cięcie lub proces niszczenia mechanicznego wyrobu).

Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie).

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce rozpoczęła się w 1907 r. w Krakowie, następnie w Lublinie (ok. 1910 r.) i w Ogradzieńcu (ok. 1913 r.). Jednak stosowanie azbestu na szeroką skalę na terenie Polski w budownictwie nastąpiło w latach 60-tych, po uruchomieniu następnych 4 dużych zakładów wyrobów azbestowo-cementowych. Głównym surowcem stosowanym do produkcji był azbest chryzotylowy, ale do połowy lat osiemdziesiątych do produkcji rur ciśnieniowych stosowany był także krokidolit oraz niewielkie ilości amozytu.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z 1997 r. i Nr 156 z 1998 r.). Zgodnie z ustawą, w Polsce do 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo-cementowych (a wcześniej innych wyrobów zawierających azbest).

Natomiast od 28 marca 1999 r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Wyjątek stanowią wyroby z zawartością azbestu, które nie posiadają jeszcze swoich zamienników ze względu na ekstremalne warunki pracy. Wykaz takich wyrobów zawarty jest w rozporządzeniach ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzania na polski obszar celny. Dotyczy to azbestu włóknistego sprowadzanego do produkcji diafragmy wykorzystywanej do elektrolizy przeponowej przy produkcji chloru i wyrobów azbestowo-kauczkowych.

2.2. Wpływ azbestu na organizm ludzki

Według artykułu „Szkodliwe oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi” Neonila Szeszenia-Dąbrowska z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach,
- użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Wielkość zagrożenia dla zdrowia zależy od rodzaju azbestu, wielkości włókien i ich stężenia w powietrzu oraz czasu narażenia. Największe zagrożenie stanowią włókna respirabilne, tzn. występujące w trwałej postaci w powietrzu i mogące przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Mają one średnicę mniejszą od 3 μm i są dłuższe niż 5 μm , przy czym najbardziej szkodliwe są włókna o długości ok. 20 μm . *Narażenie zawodowe* na pył azbestu może być przyczyną chorób układu oddechowego tj.: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc oraz międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej (nowotworów o wysokiej złośliwości).

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Czyli aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Analizując szkodliwość azbestu i jego wpływ na organizm ludzki należy pamiętać, iż azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia ludzi jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwolnienie się włókien do powietrza nie stanowi żadnego zagrożenia dla zdrowia.

W Dzienniku Zachodnim z 27 sierpnia 2010 roku został zamieszczony artykuł p.t. „Azbestoza zbiera żniwo” w którym Pani Krystyna Kostyra dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Katowicach przytoczyła wyniki badań jakie zostały prowadzone w kierunku azbestozy. Poniżej przedstawiono tabelaryczne zestawienie przeprowadzonych badań.

Rok	Ilość przebadanych osób	Wykryte przypadki	
		Pylica azbestowa	Rak płuc
2006	160	10	1
2007	106	5	1
2008	131	6	2
2009	243	4	2

2.3. Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania azbestu

Specyficzne właściwości fizyko-chemiczne odmian azbestu takie jak wytrzymałość, ognioodporność, elastyczność, złe przewodnictwo cieplne i elektryczne, dużej dźwiękochłonności, znaczna odporność na działania różnorodnych czynników chemicznych umożliwiły – z jednej strony – jego powszechne zastosowanie w bardzo szerokim zakresie, a z drugiej strony, za sprawą tych samych właściwości odpady azbestowe w postaci zużytych wyrobów z różnym jego udziałem, są niezwykle trudne do unieszkodliwiania. Główne czynniki jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów zawierających azbest jest oddziaływanie mechaniczne oraz brak konserwacji materiału. Podstawą bezpiecznego postępowania z materiałami zawierającymi azbest jest eliminacja lub co najmniej minimalizacja ryzyka emisji włókien azbestu do otoczenia w skutek działań mechanicznych i złej konserwacji materiału. Zatem dopuszczalna jest eksploatacja materiałów zawierających azbest w dobrym stanie technicznym, o nieuszkodzonej powierzchni, ewentualnie odpowiednio zabezpieczonej np. przez pomalowanie. W wypadku usuwania takich materiałów konieczne jest ich zwilżenie wodą, usuwanie, gdy jest to możliwe wyrobów w całości, unikając ich łamania i przy zachowaniu pracy ręcznej, oraz przy zabezpieczeniu – odizolowaniu pola prac od otoczenia. Odpowiednie oddzielenie pola prac od otoczenia ma zapobiegać ewentualnemu skażeniu azbestem. Na stanowisku pracy należy monitorować stężenia włókien azbestu w powietrzu a po zakończeniu prac sprawdzić na okoliczność ewentualnego wystąpienia azbestu (czystość) miejsce prac i najbliższe otoczenie. Należy mieć świadomość, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu (tak jak innych substancji rakotwórczych) jest umowne i stanowi kompromis między wymaganiami medycyny a możliwościami techniki. Tendencją działań UE jest ograniczenie NDS (najwyższe dopuszczalne stężenia) do możliwego minimum.

3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Procedury postępowania dotyczące wyrobów i odpadów zawierających azbest reguluje szeroki zbiór aktów prawnych.

3.1. Regulacje ustawowe

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 – tekst jednolity)
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 – tekst jednolity, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.)

Wytwórcy odpadów zawierających azbest muszą zatem zalegalizować swoją działalność w tym zakresie z w/w przepisami.

3.2. Akty wykonawcze

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów* (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
  - 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
  - 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
  - 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
  - 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo – azbestowych,
  - 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
  - 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
  - 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
  - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
  - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
2. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. Nr 124, poz. 1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

3. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:
  - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
  - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbestOdpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.
4. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz. U. Nr 217, poz. 1833) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:
  - a) pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu
    - pył całkowity – 1,0 mg/m³
    - włókna respirabilne – 0,2 włókien w cm³
  - b) pyły zawierające krokidolit
    - pył całkowity – 0,5 mg/m³
    - włókna respirabilne – 0,2 włókien w cm³
5. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. Nr 1, poz. 11) określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:
  - dla 1 godziny – 250 włókien/m³
  - dla roku kalendarzowego – 2 350 włókien/m³.
6. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.
7. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia* (Dz. U. Nr 120, poz. 1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.
8. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest* (Dz. U. Nr 8 poz. 31 z 2011 roku). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest – oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do marszałka województwa.
9. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. w zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. Nr 162, poz. 1089) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia (Ocena stanu

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). W/w podmioty przechowują ocenę (łącznie ze stosowną dokumentacją).

10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).

11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 196, poz. 1217). Rozporządzenie określa jednostkowe stawki opłat za:

- a) gazy lub pyły wprowadzane do powietrza
- azbest 315,80 zł/kg
- b) umieszczenie odpadów na składowisku:
- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy - 45,91 zł/Mg
  - 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu - 45,91 zł/Mg
  - 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo - cementowych - 45,91 zł/Mg
  - 10 11 81* - odpady zawierające azbest - 45,91 zł/Mg
  - 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi - 45,91 zł/Mg
  - 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest - 45,91 zł/Mg
  - 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest - 45,91 zł/Mg
  - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest - 0,00 zł/Mg
  - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest - 0,00 zł/Mg

3.3. Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa

Przedstawione w rozdziałach 3.1. i 3.2. przepisy określające zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest narzuciły szereg obowiązków, zarówno na właścicieli obiektów i urządzeń, gdzie został użyty azbest jak i na prowadzących wszelkiego rodzaju prace związane z usuwaniem bądź transportem czy umieszczeniem na składowisku wyrobów i odpadów zawierających azbest.

W Polsce problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została przedstawiona w Programie - łącznie 6 procedur.

Procedury zostały opracowane na podstawie „Informatora o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” opracowanym przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003, zaktualizowany w/g stanu prawnego na dzień 30 września 2010 r.

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

3.4. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierających azbest

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

PROCEDURA 1.

Zakres procedury obejmuje przedstawienie obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

P R O C E D U R A 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest ma obowiązek sporządzenia w jednym egzemplarzu – „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (wzór omówiono w poprzednim rozdziale). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następane „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” – tzn.:

- do 5 lat – jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym, do 90 punktów,
- do 1 roku – jeżeli przy przedłożonej „Ocenie ...” ilość punktów wynosiła powyżej 95 do 115.

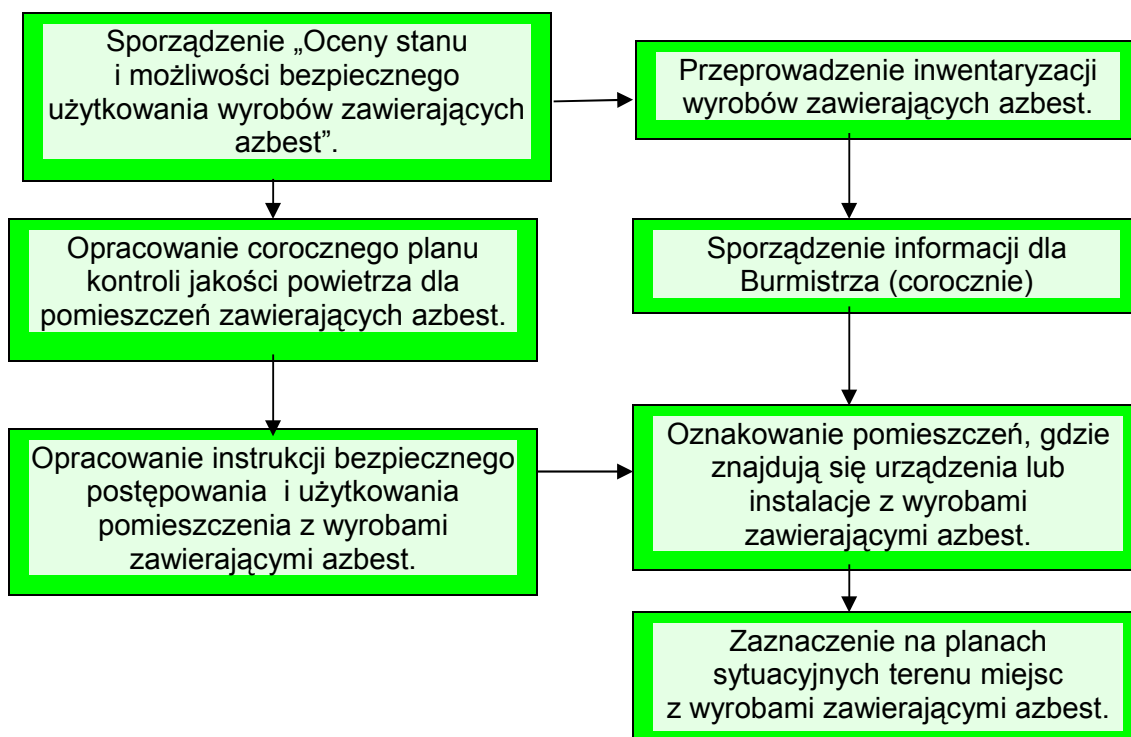
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- w przypadku oceny wynoszącej 120 i więcej punktów usunięcie wyrobów zawierających azbest wymagane jest bezzwłocznie.

Właściciel lub zarządca budynku przechowuje „Ocenę...” łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest (osoby fizyczne). Natomiast osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do właściwego marszałka województwa.

PROCEDURA 2:

Zakres obowiązków obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

P R O C E D U R A 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest – posiadający odpowiednie informacje lub dokumenty, mogące służyć do identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach – powinien przedstawić je wykonawcy prac usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest.

Wyniki identyfikacji azbestu posiadane przez właściciela powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny...”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

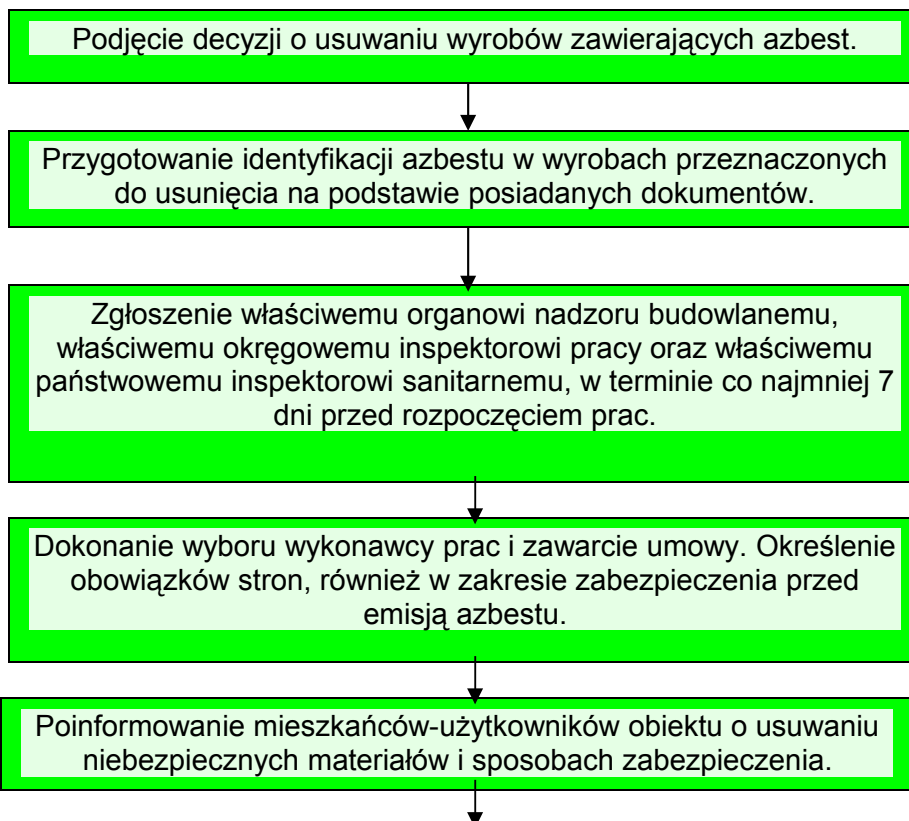
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek:

- dokonania zgłoszenia robót – na 7 dni przed rozpoczęciem prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego - dotyczy to obiektów w których planuje się wykonanie wymiany pokrycia azbestowego,

- złożenie wniosku o pozwolenie na budowę, wraz z określonymi warunkami – dotyczy to obiektu w którym planuje się wykonać wymianę pokrycia azbestowego wraz z przebudową dachu. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane [Rozdz. 11.2., Lp. 60]. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska [Rozdz. 11.2., Lp. 46] – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac – wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac. Prace w kontakcie z azbestem mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby fizyczne lub prawne posiadające odpowiednie uprawnienia.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Po zakończeniu prac właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia obiektu z azbestu i przechowywać je przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu [Rozdz. 11.2., Lp. 3].

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po wykonaniu robót oraz jego przechowywanie przez co najmniej 5 lat

3.5. Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu (terenu) z instalacji azbestu.

PROCEDURA 3.

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach [Rozdz. 11.2., Lp. 8] art. 3 ust. 1 – „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług, w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątanania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”.

PROCEDURA 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów może być np. właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w tym zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, marszałka województwa lub starostę.

Marszałek województwa zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a starosta dla pozostałych przedsięwzięć.

Celem prawidłowego przygotowania prac oraz zabezpieczenia pracowników konieczne jest identyfikacja rodzaju i ilości azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia. Identyfikacji można dokonać na podstawie stosownych informacji i dokumentów od właściciela obiektu lub na podstawie wyników badań dokonanych przez uprawnione laboratorium.

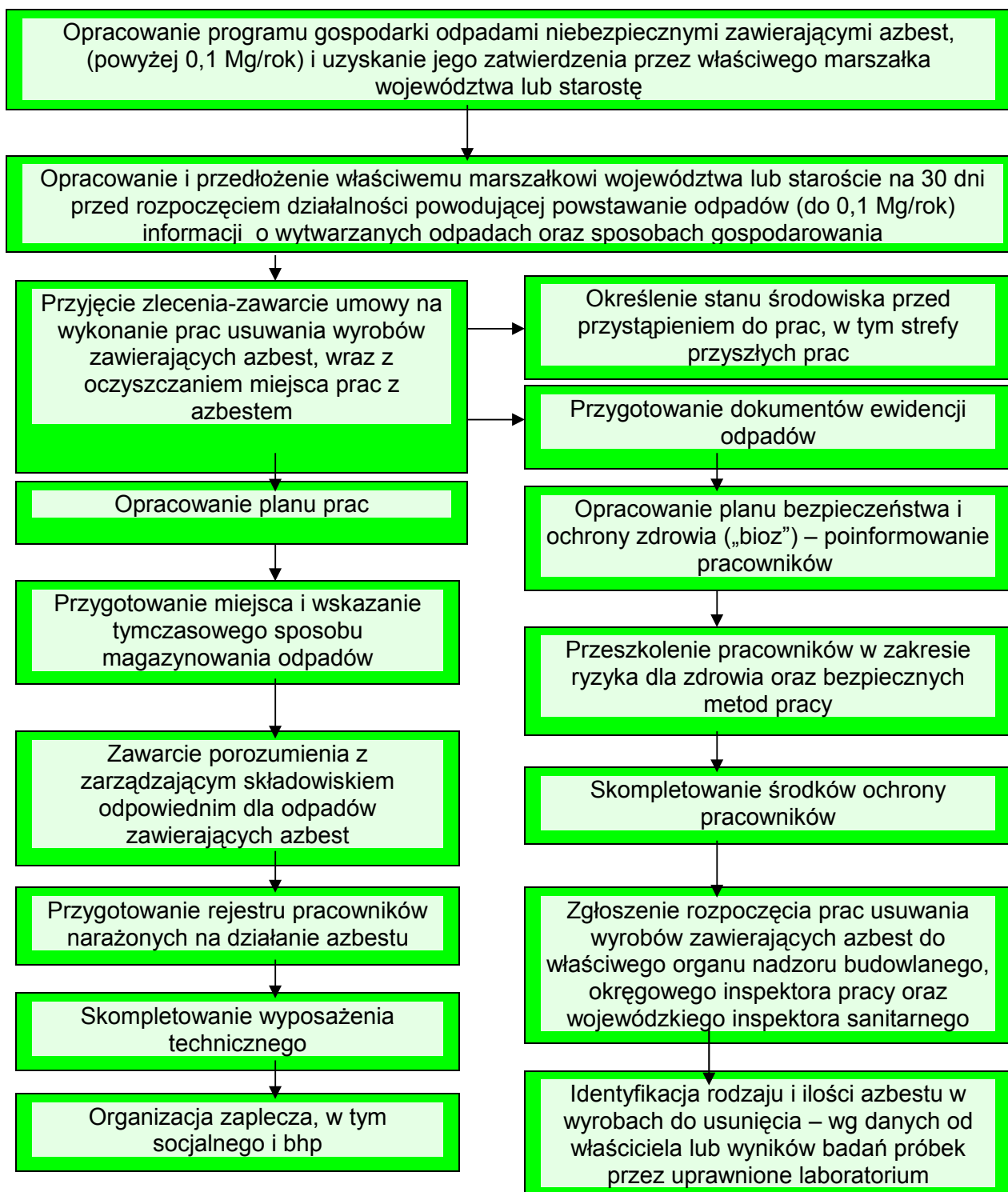
Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórcą odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

---

prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba że działalność taka nie wymaga zezwolenia.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, konieczne jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać:

- określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący m.in.:

- informacje dotyczącą przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia, w tym ocenę ryzyka dla zdrowia,
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych, w tym:
  - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
  - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczającej przed skutkami zagrożeń,
  - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby;
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace – w zakresie ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac usuwania wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu [Rozdz. 11.2., Lp. 36].

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usunięciu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku – w zależności od określenia stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest obowiązany jest do ustalenia niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza. Usuwanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ lub zawierających krokidolit powinno odbywać się pod stałym nadzorem technicznym, a prawidłowość prowadzenia tych prac potwierdza się wynikiem badania jakości powietrza przeprowadzonego przez akredytowane laboratorium.

Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest – a także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Omawiana wyżej procedura obejmuje obowiązki przyszłego wykonawcy prac z azbestem dotyczące postępowania **przed rozpoczęciem** tych prac. Znajomość tych obowiązków przez pracowników organów samorządu terytorialnego jest niezbędna, gdyż organy te występują w imieniu społeczności danej gminy – powiatu – województwa. Społeczność ta powinna być odpowiednio chroniona przed narażeniem na azbest, mogącym mieć miejsce na skutek złego przygotowania prac, a następnie ich nieumiejętnego wykonywania.

PROCEDURA 4.

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

P R O C E D U R A 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji z azbestu.

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu do środowiska, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac.

Ogrodzenie terenu powinno nastąpić z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 1 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi biało-czerwonymi i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

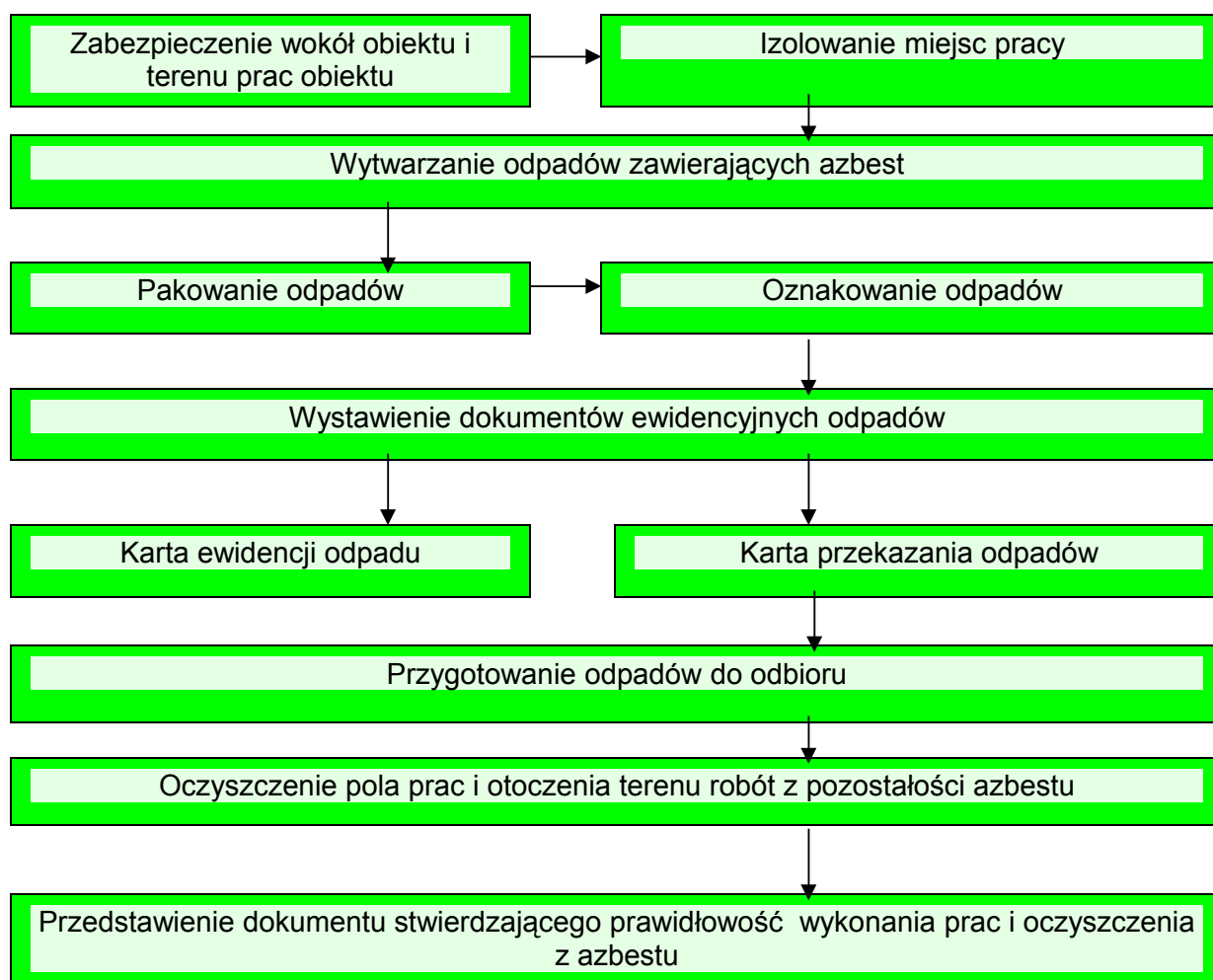
Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, do podłoża, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania dotyczące:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odpajania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w miejscu pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit,
- składowania na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codziennego starannego oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry HEPA lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m³ (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest, w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona, lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest - krokidolit, lub też w

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

pomieszczeniach zamkniętych to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Należą do nich:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między pomieszczeniem stanowiącym strefę prac, a innymi pomieszczeniami lub na zewnątrz obiektu.
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie w którym prowadzone są prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia, środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folię z polietylenu, o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m³, a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folię. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywicy syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Odpady wyrobów pozostających w kontakcie z azbestem (np. płyty lub maty z wełny mineralnej) o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³, powinny zostać szczelnie zapakowane w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczone w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelnie zamknięte. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nie ulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno być przy zastosowaniu sprzętu filtracyjno-wentylacyjnego z wysoko skutecznym filtrem lub na mokro. Wykonawca prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi lub zarządcy obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza przeprowadzonego przez akredytowane laboratorium.

3.6. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres postępowania obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do transportu, w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- oznaczenie obszaru prowadzenia działalności,
- wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
- przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie transportu odpadów,
- przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez starostę właściwego ze względu na miejsce siedziby firmy, na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

P R O C E D U R A 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem „Karty przekazania odpadu” – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

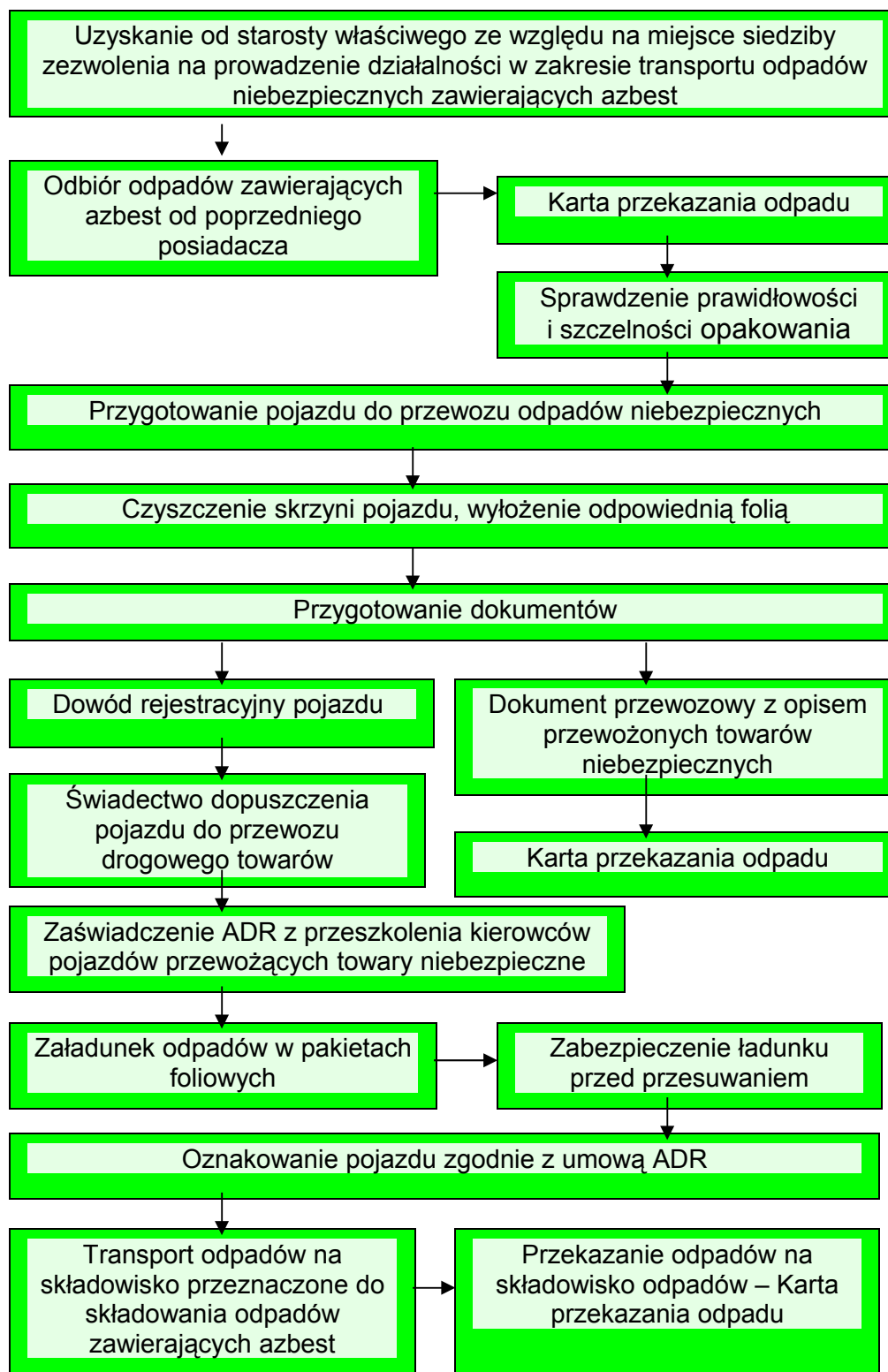
Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie „Karty przekazania odpadu” z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doszkalającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczona czarnym nie odblaskowym paskiem o szerokości nie przekraczającej 15 mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesuwaly się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

3.7. Zasady składowania odpadów zawierających azbest

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

PROCEDURA 6

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Jak już wspomniano jedyną ogólnie akceptowaną i stosowaną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest składowanie.

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach określono wymogi postępowania z odpadami oraz wymogi formalne dla wszystkich posiadaczy odpadów na etapie ich wytwarzania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów.

W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane składowiska odpadów definiowane są jako budowle. Dla składowiska odpadów wymagane jest uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, które muszą być uwzględnione w projekcie budowlanym, podlegającym zatwierdzeniu w decyzji o pozwoleniu na budowę.

Szczegółowe wymagania dotyczące lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia dla poszczególnych typów składowisk określone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. [15]. Składowiska odpadów niebezpiecznych oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne nie mogą być lokalizowane:

- 1) w strefach zasilania głównych i użytkowych zbiorników wód podziemnych (GZWP, UZWP),
- 2) na obszarach otulin parków narodowych i rezerwatów,
- 3) na obszarach lasów ochronnych,
- 4) w dolinach rzek, w pobliżu zbiorników wód śródlądowych, na terenach źródłiskowych, bagiennych i podmokłych, w obszarach mis jeziornych i ich strefach krawędziowych, na obszarach bezpośredniego bądź potencjalnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo wodne,
- 5) w strefach osuwisk i zapadłisk terenu, w tym powstałych w wyniku zjawisk krasowych oraz zagrożonych lawinami,
- 6) na terenach o nachyleniu powyżej 10°,
- 7) na terenach zaangażowanych glaciektonicznie lub tektonicznie, poprzecinanych uskokami, spękanymi lub uszczelinowanymi,
- 8) na terenach wychodni skał zwięzłych porowatych, skrasowiałych i skawernowanych,
- 9) na glebach klas bonitacji I-II,
- 10) na terenach, na których mogą wystąpić deformacje ich powierzchni na skutek szkód górniczych,
- 11) na obszarach ochrony uzdrowiskowej,
- 12) na obszarach górniczych utworzonych dla kopalni leczniczych,
- 13) na obszarach określonych w przepisach odrębnych.

Minimalna odległość składowiska odpadów niebezpiecznych od budynków mieszkalnych, budynków zamieszkania zbiorowego i budynków użyteczności publicznej w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, mierzona od krawędzi kwatery składowiska ustalana jest zgodnie z raportem o oddziaływaniu na środowisko.

Przepisy odnośnie badań hydrologicznych i geologicznych na obszarze planowanego składowiska odpadów oraz wyposażenia składowiska w system drenażu wód odciekowych nie dotyczą składowiska odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, pochodzących z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczonych w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05*.

Składowiska odpadów lub wydzielone kwatery na terenie innych składowisk przeznaczone do wyłącznego składowania wymienionych odpadów w postaci nieprzekształconej, buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Powierzchnia kwater przeznaczonych do składowania odpadów niebezpiecznych nie powinna przekraczać 2 500 m².

Na składowisku posiadającym wydzielone kwatery, odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie, w sposób uniemożliwiający kontakt tych odpadów z innymi

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

odpadami, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska.

Odpady o kodach 17 06 01* i 17 06 05* mogą być składowane razem w jednej kwaterze.

Składowisko odpadów wykonuje się w sposób uniemożliwiający dostęp osób nieuprawnionych oraz nielegalne składowanie odpadów. Składowisko otacza się pasem zieleni złożonym z drzew i krzewów, w celu ograniczenia do minimum niedogodności i zagrożeń powstających w wyniku emisji pyłów, hałasu i ruchu drogowego, a także działalności zwierząt. Minimalna szerokość pasa zieleni wynosi 10 m, a jego usytuowanie uzależnia się od uciążliwości i lokalizacji składowiska.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. nie prowadzi się monitoringu składowisk do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01* i 17 06 05*.

Zgodnie z ustawą o odpadach budowa i uruchomienie składowiska wymaga:

- 1) uzyskania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- 2) uzyskania pozwolenia na budowę,
- 3) wyznaczenia kierownika składowiska posiadającego świadectwo stwierdzające kwalifikacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- 4) zatwierdzenia instrukcji eksploatacji składowiska,
- 5) uzyskania pozwolenia na użytkowanie składowiska odpadów.

Pozwolenie na użytkowanie składowiska odpadów (zaliczonego do kategorii XXII obiektów budowlanych) można uzyskać po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji i po pozytywnym wyniku kontroli przeprowadzonej przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda, w której określa (dla odpadów zawierających azbest):

- 1) typ składowiska odpadów,
- 2) w razie potrzeby wydzielone części składowiska odpadów innych niż niebezpieczne, na których mogą być składowane określone rodzaje odpadów niebezpiecznych,
- 3) rodzaje odpadów dopuszczonych do składowania,
- 4) urządzenia techniczne niezbędne do prawidłowego funkcjonowania składowiska,
- 5) sposób składowania odpadów,
- 6) rodzaj i grubość stosowanej warstwy izolacyjnej,
- 7) godziny otwarcia składowiska odpadów,
- 8) sposób zabezpieczenia przed dostępem osób nieuprawnionych,
- 9) procedury przyjęcia odpadów na składowisko,
- 10) sposób prowadzenia dokumentacji dotyczącej eksploatacji składowiska.

Dla składowisk o zdolności przyjmowania ponad 10 Mg odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 Mg wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego na ich prowadzenie.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane na składowisko lub kwaterę przeznaczoną do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest przekazywane są następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem, który potwierdza ten fakt na „Karcie przekazania odpadu”.

Kierownik składowiska, zgodnie z ustawą o odpadach, powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości i rodzaju odpadów przyjmowanych na składowisko.

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- 1) przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- 2) potwierdzenie w „Karcie przekazania odpadów” przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- 3) odbiór podstawowej charakterystyki odpadów i przechowywanie do czasu zamknięcia składowiska,
- 4) sporządzanie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko oraz przekazanie marszałkowi województwa właściwemu ze względu na

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

---

miejsce unieszkodliwiania na odpowiednim formularzu zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r.,

5) składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest,

6) zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,

7) racjonalnie wykorzystanie pojemności eksploatacyjnej składowiska

8) utrzymywanie i eksploataowanie składowiska odpadów w sposób zapewniający właściwe funkcjonowanie urządzeń technicznych oraz stosowanie się do wymagań sanitarnych, bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych, a także zasad ochrony środowiska, zgodnie z zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska odpadów.

Czynności związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy wykonywać w sposób zabezpieczający przed emisją włókien i pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska zgodnie z technologią zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów, kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Warstwa zdeponowanych pakietów odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm. Za zdeponowanie odpadów zawierających azbest, zarządzający składowiskiem obecnie nie pobiera opłaty za korzystanie ze środowiska.

Po zakończeniu składowania odpadów na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem lub odpadami zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami [20] do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

P R O C E D U R A 6. Składowanie odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Na koronie składowisk, w tym odpadów niebezpiecznych nie mogą być wykonywane przez okres 50 lat od dnia zamknięcia składowiska budynki, wykopy, instalacje naziemne i podziemne, z wyłączeniem instalacji związanych z funkcjonowaniem składowiska.

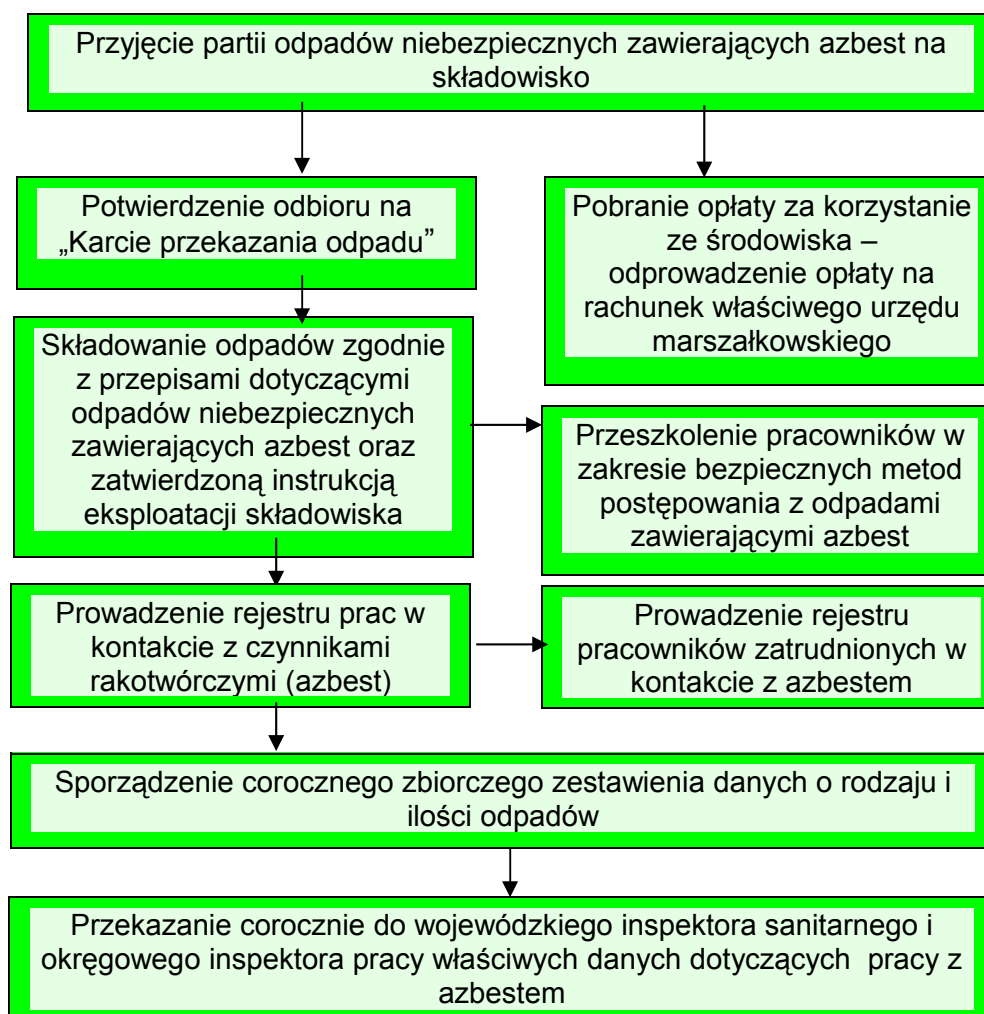
Przepisów wymienionego rozporządzenia nie stosuje się do warunków technicznych budowy i eksploatacji składowisk odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych; regulują to przepisy prawa geologicznego i górnictwa.

Na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. określa szczegółowe wymagania dla poszczególnych typów podziemnych składowisk w zakresie ich lokalizacji, eksploatacji, zamknięcia oraz monitoringu. W rozporządzeniu określone są odrębnie wymagania dotyczące składowiska podziemnego odpadów niebezpiecznych, na którym są składowane wyłącznie odpady oznaczone kodami : 17 06 01 i 17 06 05. Składowanie tych odpadów prowadzić należy ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, związanej z emisją włókien azbestowych.

Eksploatację składowiska podziemnego odpadów niebezpiecznych prowadzi się z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Najbliższymi składowiskami przyjmującymi odpady azbestowe są:

Nazwa składowiska	Odległość	Koszt przyjęcia odpadów azbestowych na składowisku	
		m ²	Mg
Składowisko Odpadów Przemysłowych ul. Górnicza 1, 58-303 Wałbrzych	172 km	0,27 zł	300 zł
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu (gm. Polkowice).	210 km	0,45 zł	495 zł
Składowisko odpadów w Marcinowie	147 km	0,22 zł	240 zł

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

(gm. Trzebnica).			
Teren KGHM „Polska Miedź” w Lubinie - Oddział Huta Miedzi Głogów ul. Żukowicka 1, 67-200 Głogów	229 km	0,23 zł	250 zł

4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU

4.1. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W dniu 15 marca 2010 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032".

Główne cele Programu to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do 2032 r., w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu.

Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton). Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2009–2012 około 28% odpadów (4 mln ton),
- w latach 2013–2022 około 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023–2032 około 37% odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

4.2. Zadania samorządu gminnego

Do zadań samorządu gminnego należą:

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- gromadzeniu przez burmistrza informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*;
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urzędzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*;
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

---

5. HARMONOGRAM REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032”

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z zapisami krajowego programu, powinien być zakończony 31 grudnia 2032 r. Wynika to z bardzo dużej ilości tych wyrobów oraz wysokości potrzebnych środków finansowych.

Poniżej w tabeli zestawiono konieczne do realizacji zadania związane z likwidacją odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Mietków oraz zaproponowano okresy ich wykonania (harmonogram).

Poszczególne zadania likwidacji wyrobów zawierających azbest.

Nr zadania	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przypuszczalny okres realizacji
1.	Opracowanie aktualizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków”	Wójt Gminy Mietków	2015-2032
2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest: a. przygotowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości azbestu i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania, b. przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych, poświęconej tematyce azbestu, c. okresowe publikacje w prasie lokalnej dotyczące tematyki.		2012 - 2032
3.	Wprowadzanie do bazy azbestowej danych związanych z likwidacją pokryć azbestowych.		na bieżąco
4.	Przekazywanie informacji mieszkańcom gminy o możliwościach pozyskania dofinansowania na likwidację pokryć azbestowych.		na bieżąco
5.	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem pilności stanu wyrobów zawierających azbest.		2012 - 2032
6.	Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy, na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym.	Uprawnione firmy, Wójt Gminy Mietków	2012 - 2032
7.	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów azbestowych, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających WBDA).	Wójt Gminy Mietków	2013-2032

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

6. OSZACOWANIE KOSZTÓW USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW

Pod pojęciem „usuwanie” rozumie się w tym przypadku: demontaż, transport oraz składowanie. Te trzy etapy likwidacji wyrobów zawierających azbest są przedmiotem określenia kosztów jednostkowych dla podejmujących działania związane z usuwaniem azbestu.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest kosztownym przedsięwzięciem. Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, polegającego na demontażu, transporcie oraz składowaniu wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków, przyjęto według danych z 2012 r., koszt usunięcia 1 m² w wysokości 20 zł netto. Jest to średni koszt na który składa się:

- cena demontażu, zapakowania 1m² płyty;
- transport 1m² płyty;
- unieszkodliwianie na składowisku 1m² płyty.

Informacja o cenach demontażu i cenach transportu [zł/m², zł/Mg] stosowanych przez operujące na terenie powiatu uprawnione firmy.

Lp.	Właściwy odbiorca	Adres	Koszt usunięcia [zł]		Koszt transportu [zł]	
			m ²	Mg	m ²	Mg
1	EKOFER Stanisław Czaj	Ul. Flisaków 9 58-500 Jelenia Góra	10,30	940	9,80	890
2.	P.P.H.U. Eko-Mix	Ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	8,90	800	9,50	860
3	Przedsiębiorstwo Projektowo Usługowe EKO-TECH sp.j.	ul. Sienkiewicza 116/5 50-347 Wrocław	9,50	860	9,50	860
4	SAVEX -2 Sp. z o.o.	Jerzmanki 65 59-900 Zgorzelec	10,30	940	9,80	890
5.	Budownictwo Energetyczne ESZBUD	ul. Skarbka 6/3 59-220 Legnica	9,50	860	9,50	860
6.	AG s.c.	Wierzbno 1D 55-216 Wierzbno	9,60	870	9,70	870
7	Przedsiębiorstwo Wodociągów Kanalizacji i Ciepłownictwa Sp. z o. o.	ul. Dworcowa 7 59-170 Przemków	8,90	800	9,50	860
8.	Zakład Budowlano-Instalacyjny RICARDO Ryszard Droszcz	ul. Górnicza 35 59-900 Zgorzelec	9,80	890	9,50	860
9.	ISOLEA	ul. Oskara Minkowskiego 15, 50-362 Wrocław	9,60	870	9,50	860

Koszt ten został uwzględniony w Programie po przeprowadzeniu analizy rynku firm i przedsiębiorstw, zajmujących się usuwaniem, utylizacją, transportem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Koszty zabezpieczania wyrobów (malowania) są porównywalne z ich usuwaniem.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji obiektów zlokalizowanych na terenie Gminy Mietków (stan na 30.06.2012 r.), określono ilość wyrobów zawierających azbest.

Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mietków

Miejscowość	Ilość [m²]	Ciężar [Mg]	Koszt usunięcia [zł]	Stopień pilności
Borzygniew	2 345	25,795	46 900	III
Chwałów	141	1,551	2 820	I
	2 642	29,062	52 840	III
Domanice	340	3,740	6 800	II
	7 570	83,270	151 400	III
Dzikowa	1 245	13,695	24 900	III
Maniów	1 189	13,079	23 780	III
Maniów Mały	2 544	27,984	50 880	III
Maniów Wielki	2 857	31,427	57 140	III
Mietków	2 723	29,953	54 460	III
Malin	7 483	82,313	149 660	III
Piława	1 791	19,701	35 820	III
Proszkowice	3 131	34,441	62 620	III
Stróża	1 410	15,510	28 200	III
Ujów	2 193	24,123	43 860	III
Wawrzeńczyce	5 286	58,146	105 720	III
Razem Gmina Mietków	44 672	491,392	893 440	

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Właściciele obiektów posiadających wyroby azbestowe powinni również wykonać przegląd techniczny tych wyrobów jako „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Wzór formularza „Oceny...” zawarty jest w załączniku nr 1. Ocenę wykonuje się poprzez wizualną ocenę stanu technicznego wyrobów azbestowych pod względem: sposobu zastosowania azbestu, rodzaju azbestu, struktury powierzchni, stanu zewnętrznego wyrobu, możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu w wyniku oddziaływań atmosferycznych lub mechanicznych i usytuowania wyrobu.

Przewidywany całkowity koszt usunięcia azbestu z terenu Gminy Mietków wyniesie około 893 440 zł., co przy założeniu okresu 20 lat (lata 2012-2032), daje około 44 672 zł/rok.

7. OPRACOWANIE PLANU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

W tabeli przedstawiające ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mietków zostały uwzględnione stopnie pilności usunięcia z terenu Gminy Mietków wyrobów azbestowych. Stopnie pilności określone zostały na podstawie wizji lokalnej i opracowania karty „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Stopień pilności określa terminy w jakich należy usunąć dane wyroby zawierające azbest. I tak przy:

- I stopniu pilności – wyroby o złym stanie technicznym - wymagane jest bezzwłoczne usunięcie
- II stopniu pilności – wyroby posiadające niewielkie uszkodzenia powierzchni – planowany termin usunięcia do 2020 roku. Przy określeniu II stopnia pilności w następnym roku kalendarzowym należy przeprowadzić powtórnie ocenę stanu i w przypadku pogorszenia się stanu technicznego pokrycia przystąpić bezzwłocznie do jego demontażu’
- III stopniu pilności – wyroby w dobrym stanie technicznym – przewidywany termin usunięcia nie później niż w 2032 roku.

8. OPIS LOKALNYCH DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH ZWIĄZANYCH Z OPRACOWANIEM PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Na terenie Gminy Mietków prowadzone są ciągłe działania edukacyjno-informacyjne skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Działania te mają na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez organizację kampanii informacyjnej na temat szkodliwości azbestu i jego wyrobów dla zdrowia i życia, a także nt. bezpiecznego użytkowania, usuwania wyrobów zawierających azbest i postępowania z tymi wyrobami.

Sposoby prowadzenia działań informacyjnych:

- informacja elektroniczna - na stronach internetowych urzędu gminy publikowane są informacje na temat szkodliwości i konieczności usuwania azbestu. Zamieszczane są również informacje o możliwościach uzyskania dofinansowania na demontaż, transport i unieszkodliwienie pokryć azbestowych,
- publikowane są ulotki i afisze informujące o szkodliwości azbestu i konieczności jego usunięcia do 2032 roku,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- zamieszczane są artykuły w gazecie lokalnej nt. niebezpieczeństwa wynikającego przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz o jego szkodliwości i konieczności usunięcia do 2032 roku.

9. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU

Główną funkcję w proponowanym systemie monitoringu pełni Urząd Marszałkowski.

Monitoring na szczeblu krajowym stanowi:

- „ Krajowa Baza Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest” Tutaj gmina ma swoje miejsce, które na bieżąco powinno być uzupełniane i aktualizowane. Wykonana inwentaryzacja wyrobów z azbestem powinna być tu wpisana. Następnie po utylizacji odpadów z azbestem posesje oczyszczone z azbestu należy z bazy wykreślić. W ten sposób koordynator krajowy posiada dane o postępie prac związanych z usunięciem wyrobów z azbestem z terenu gminy.

Monitoring na szczeblu gminnym stanowi:

- przyjmowanie przez Radę Gminy corocznych sprawozdań z wykonania programu
- kontrola efektów wydatkowania gminnych funduszy na wywóz azbestu z terenu gminy

Sprawozdanie roczne z wykonania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbestu z terenu gminy Mietków” powinno opierać się na analizie wskaźników określających zmiany ilości wyrobów zawierających azbest, oraz ilość wydatkowanych funduszy na realizację.

Monitoring - wskaźniki

L.p.	Wskaźnik	Jednostka
1	Ilość wyrobów z azbestem – inwentaryzacja na początek roku	m ²
2	Ilość wyrobów z azbestem – inwentaryzacja na koniec roku	m ²
3	Powierzchnia zdjętego eternitu	m ²
4	Powierzchnia wywiezionego eternitu	m ²
5	Koszt utylizacji azbestu – fundusze własne gminy	zł
6	Koszt utylizacji azbestu – fundusze WFOŚ i GW	zł
7	Koszt utylizacji azbestu – inne fundusze celowe	zł

„Program” powinien być realizowany zgodnie z przyjętym harmonogramem działań, ma być dokumentem „żywym”, zmieniającym się w czasie do 2032 roku, aktualizowanym w zależności od warunków jego realizacji.

10. MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z USUWANIEM AZBESTU Z TERENU GMINY MIETKÓW ORAZ ZWIĄZANYCH ZE SKŁADOWANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

- Instrumenty oferowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

*Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
ul. Jastrzębia 24, 53-148 Wrocław
tel. (071) 333-09-40, faks (071) 332-37-76
e-mail: poczta@fos.wroc.pl
www.fos.wroc.pl*

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w ramach realizacji zadań priorytetowych w dziedzinie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi przewiduje dofinansowanie usuwania odpadów niebezpiecznych, odpadów medycznych oraz odpadów przemysłowych (priorytet 4.4.).

Beneficjenci

Beneficjentami wsparcia w ramach dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez WFOŚiGW we Wrocławiu mogą być:

1. jednostki samorządu terytorialnego,
2. jednostki budżetu państwa, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, stowarzyszenia, związki wyznaniowe, fundacje o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, oświatowym, kulturalnym i badawczym,
3. przedsiębiorcy,
4. pozostałe osoby prawne, posiadające zdolność do zaciągania zobowiązań finansowych.

Koszty kwalifikowane

W ramach zadań związanych z usuwaniem azbestu dofinansowywane są koszty dotyczące demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Forma wsparcia

W zakresie usuwania azbestu Wojewódzki Fundusz oferuje wsparcie finansowe w formie pożyczek preferencyjnych, dotacji oraz dopłat do oprocentowania kredytu preferencyjnego.

Osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe oraz właściciele i zarządcy budynków mogą skorzystać z linii kredytowej *Likwidacja wyrobów zawierających azbest z budynków* obsługiwanej przez BOŚ, w ramach której Wojewódzki Fundusz udziela dopłat do odsetek.

Fundusz udziela pomocy finansowej:

- jednostkom samorządu terytorialnego w formie dotacji do 25% i pożyczki do 75% kosztów usunięcia, transportu i unieszkodliwiania,
- jednostkom budżetowym państwa, związkom wyznaniowym, stowarzyszeniom i fundacjom o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, oświatowym, kulturalnym i badawczym w formie dotacji do 25% kosztów usunięcia, transportu i unieszkodliwiania,

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

- przedsiębiorcom jako dopłaty do kredytu preferencyjnego w dowolnie wybranym banku lub pożyczki do 75% kosztów usunięcia, transportu i unieszkodliwienia,
- osobom fizycznym w formie stałych dopłat w BOS w wysokości 5% w całym okresie kredytowania.

Warunki dofinansowania

Wojewódzki Fundusz udziela dofinansowania na podstawie złożonego, kompletnego wniosku sporządzonego na obowiązujących w Funduszu formularzach wraz ze wszystkimi niezbędnymi załącznikami wynikającymi z przepisów prawa: budowlanego, ochrony środowiska, zamówień publicznych, nadzorowania pomocy publicznej, w tym zaświadczenia o wywiązywaniu się z opłat za korzystanie ze środowiska, protokołu z wyboru wykonawcy zadania, pozwolenia na budowę, itp. Udzielenie pomocy odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej.

➤ Instrumenty oferowane przez BOŚ we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Oddział BOS we Wrocławiu

50-032 Wrocław, ul. G. Zapolskiej 1

tel. (0-71) 344-36-29, faks (0-71) 344-36-20

e-mail: wroclaw@bosbank.pl

BOŚ Oddział we Wrocławiu współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest i realizowanych na terenie województwa dolnośląskiego w ramach linii kredytowej nr I.

Podmioty uprawnione

Kredyty preferencyjne z dopłatami do oprocentowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu są przeznaczone dla:

1. osób fizycznych,
2. osób prawnych (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego),
3. wspólnot mieszkaniowych, będących właścicielami lub zarządcami budynków, a także dla ich współwłaścicieli lub użytkowników (pod warunkiem zgody właścicieli budynków).

Przedmiot kredytowania

Przedmiotem kredytowania objęta jest eliminacja odpadów azbestowych z obiektów budowlanych i tymczasowych obiektów budowlanych, obejmująca demontaż materiałów albo zabezpieczenie powłokami malarskimi powierzchni dachowych i elewacyjnych zawierających azbest, transport i unieszkodliwienie odpadów azbestowych.

Warunki kredytowania

1. oprocentowanie: zmienne [WIBOR 1M pomniejszony o 2,5 pp., lecz nie mniej niż 1,00%],
2. kwota kredytu: do 90% kosztów zadania, lecz nie więcej niż 100 000 zł,
3. okres kredytowania: do 5 lat,
4. okres karencji: do czasu zakończenia zadania.

➤ Instrumenty oferowane przez Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

W Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego nie jest przewidziana możliwość dofinansowania projektów, których przedmiotem jest wyłącznie usuwanie azbestu..

➤ **Budżet Gminy**

Od 21 grudnia 2010 r. zgodnie z Ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska/Dz. U. Nr 229 poz. 1498/ możliwe jest finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z działaniami w ochronie środowiska z **budżetu gminy**:

1. podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych, w szczególności:
    - osób fizycznych,
    - wspólnot mieszkaniowych,
    - osób prawnych,
    - przedsiębiorców;
  2. jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.
- Zasady udzielania dotacji celowej na działania związane m.in. z usuwaniem wyrobów zawierających azbest określa rada gminy w drodze uchwały.

11. PODSUMOWANIE

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli zminimalizować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

W „Programie...” zawarto informacje dotyczące właściwości azbestu, jak również określono harmonogram zadań do realizacji, szacując ich koszt w rozbiciu na lata.

Przedstawiono również szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mietków oraz szacunkowe koszty związane z demontażem i ich utylizacją.

W opracowaniu wskazano również możliwości pozyskania środków z różnych źródeł do finansowania akcji likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mietków.

Przewiduje się, że w przypadku pozyskania funduszy unijnych na likwidację azbestu w następnych latach, gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe, co jest celem programu.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Azbest jest nazwą handlową i odnosi się do sześciu minerałów włóknistych z grupy serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amosyt, termolit, aktynolit i antofilit). Minerale te źle przewodzą ciepło i są względnie odporne na działanie czynników chemicznych.

Materiały zawierające azbest należą do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i z tego powodu powinny podlegać sukcesywnej eliminacji. Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych.

Azbest - z uwagi na swoje niewątpliwe zalety, jak odporność na wysokie temperatury, na działanie mrozu, na działanie kwasów, elastyczność, dobre właściwości mechaniczne i małe przewodnictwo cieplne - stosowany był przede wszystkim do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także, w mniejszych ilościach do produkcji rur, rozmaitych kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych i innych.

Bardzo ważnym problemem ze względu na zdrowie ludzi i stan środowiska – jest sukcesywne usuwanie zużytych wyrobów zawierających azbest. Groźne dla zdrowia są włókna respirabilne, wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc. Włókna powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną chorób układu oddechowego tj.: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych oraz raka płuc.

Szczególne zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów m.in.:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 – tekst jednolity)
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 – tekst jednolity, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.)
oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze.

15 marca 2010 r. Rada Ministrów przyjęła "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032". Uwzględniając żywotność wyrobów cementowo-azbestowych - program zakłada realizację usuwania tych wyrobów z budynków i budowli do 2032 r.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji obiektów zlokalizowanych na terenie Gminy Mietków (stan na 31.08.2012 r.), określono że na terenie gminy występuje:

- ok. **44 672 m²** wyrobów azbestowych, czyli **491,392 Mg**,
- przewidywany całkowity koszt usunięcia azbestu z terenu Gminy Mietków wyniesie około **893 440 zł.**, co przy założeniu okresu 20 lat (lata 2012-2032), daje około **44 672 zł/rok**.

Osoby prawne w chwili obecnej mogą starać się o pożyczki niskoprocentowe (ok. 3%) w Banku Ochrony Środowiska.

13. LITERATURA

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.
2. „Szkodliwe oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi”, Neonil Szeszenia-Dąbrowska, Instytut Medycyny Pracy w Łodzi
3. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” opracowany przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003, zaktualizowany w/g stanu prawnego na dzień 30 września 2010 r.
4. Poradnik „Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w lata 2009-2013” opracowany przez Ministerstwo Gospodarki, 2009 r.
5. Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych opracowany przez Ministerstwo Gospodarki, 2009 r.
6. Szkoła „Azbest – bezpieczne postępowania” Bezpieczne postępowanie z azbestem i materiałami zawierającymi azbest – pod redakcją Jerzego Dyczka, 21-22 wrzesień 2007 AGH Kraków

14. ZAŁĄCZNIKI

Spis załączników:

Załącznik nr 1 - Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest

Załącznik nr 3 - Wzór "Karty Ewidencji Odpadu"

Załącznik nr 4 - Wzór "Karty Przekazania Odpadu"

Załącznik nr 5 - Zgłoszenie przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu / usunięciu* wyrobów zawierających azbest

Załącznik nr 6 - Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Załącznik nr 1

Załącznik nr 1- Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:
.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:
.....

Rodzaj zabudowy¹⁾: .....

Numer ewidencyjnej²⁾: ..... działki

Numer ewidencyjnego²⁾: ..... obrębu

Nazwa, wyrobu³⁾: ..... rodzaj

Ilość wyrobów⁴⁾: .....

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾: .....

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
		SUMA PUNKTÓW OCENY	
		STOPIEŃ PILNOŚCI	

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....

.....

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Oceniający
(nazwisko i imię)

Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- ¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- ²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- ³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
  - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
  - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
  - rury i złącza azbestowo-cementowe,
  - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
  - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
  - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
  - szczeliwa azbestowe,
  - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
  - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
  - papier, tektura,
  - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- ⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- ⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest ¹⁾

1. Nazwa miejsca/ urządzenia/instalacji, adres²⁾
.....
.....
  2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest- imię i nazwisko lub nazwa i adres
.....
.....
  3. Rodzaj zabudowy ³⁾.....
  4. Numer działki ewidencyjnej ⁴⁾ .....
  5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾.....
  6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾
.....
.....
  7. Ilość posiadanych wyrobów (m², tony)³⁾
.....
  8. Stopień pilności⁷⁾ .....
  9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾
    - a) Nazwa i numer dokumentu .....
    - b) Data ostatniej aktualizacji.....
  10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:.....
  11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾
.....
- Data .....

.....
Podpis

Wyjaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest, uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1% lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno- gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
  - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
  - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
  - rury i złącza azbestowo-cementowe,
  - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
  - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
  - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
  - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
  - szczeliwa azbestowe,
  - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
  - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
  - papier i tektura,
  - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu)
  - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale nie zabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu)
  - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km)

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 kwietnia 2004 (Dz.U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr. 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w której zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

Załącznik nr 3 - Wzór "Karty Ewidencji Odpadu"

□□□□□

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾					Nr karty		Rok kalendarzowy				
Kod odpadu ²⁾											
Rodzaj odpadu ²⁾											
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾											
Posiadacz odpadów ⁴⁾											
Adres posiadacza odpadów ⁵⁾											
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy			
Ulica		Nr domu				Nr lokalu		Kod pocztowy			
Miejsce prowadzenia działalności ⁶⁾											
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy			
Ulica		Nr domu				Nr lokalu		Kod pocztowy			
Działalność w zakresie: ⁷⁾											
W ☐ Zb ☐ Od ☐ Un ☐ Ok. ☐											
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{8,9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8,10,11)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	Gospodarowanie odpadami					Imię i nazwisko osoby sporządzającej	
					We własnym zakresie			Odpady przekazane			Nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾
					Masa [Mg] ^{8,13)}	Metoda odzysku R ¹⁴⁾	Metoda unieszkodliwiania D ¹⁵⁾	Masa [Mg] ⁸⁾			

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Objaśnienia:

- ¹⁾ W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- ²⁾ Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- ³⁾ Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- ⁴⁾ Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązany do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- ⁵⁾ Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- ⁶⁾ Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.
- ⁷⁾ Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W – wytwarzanie odpadów, Zb – zbieranie odpadów, O – odzysk, Un – unieszkodliwienie odpadów, Ok – odbieranie odpadów komunalnych.
- ⁸⁾ Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ⁹⁾ Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- ¹⁰⁾ Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹¹⁾ Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- ¹²⁾ Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać „Przywóz do RP”. W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- ¹³⁾ Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.
- ¹⁴⁾ Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹⁵⁾ Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹⁶⁾ Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać „Wywóz poza RP”. W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać „Przekazane os. fiz.”. W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Załącznik nr 4 - Wzór "Karty Przekazania Odpadu"

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}		Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}		Adres ⁵⁾
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6,7)}		Nr REGON ⁶⁾
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁹⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnioskuje o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾			TAK NIE ☐ ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc ^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{7,15)}	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^{4,6)}	Potwierdzam przejęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

- 1) Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.) lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 4) Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- 5) Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- 6) O ile posiada.
- 7) W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 8) Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032**

- 9) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
  - 10) Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
  - 11) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
  - 12) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
  - 13) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
  - 14) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 15) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Załącznik nr 5 - Zgłoszenie przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu / usunięciu* wyrobów zawierających azbest

Miejscowość, dnia .....

(nazwa i adres wykonawcy)

ZGŁOSZENIE przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu/usunięciu* wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z wymogami § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r., **w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest**

(Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649) zgłaszam/y* rozpoczęcie prac związanych z zabezpieczeniem/usunięciem* wyrobów zawierających azbest na podstawie decyzji

.....z dnia .....

Nr ..... zatwierdzającej program gospodarowania

odpadami niebezpiecznymi w.....

(rodzaj] obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej) na nieruchomości położonej w.....

przy ulicy.....nr.....

nr ewidencyjny działki .....stanowiącej własność.....

1. Rodzaj i nazwa wyrobu (gęstość objętościowa i ilość).....
2. Termin rozpoczęcia prac.....
3. Termin zakończenia prac.....
4. Liczba pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem .....

Zobowiązuję/my* się do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót.

Załącznik :

- kopia aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest;

(podpis wykonawcy)

+ niepotrzebne skreślić

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

Załącznik nr 6 - Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka	Przelicznik na kg
W1	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11,2
W2	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11,2
W3	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Rury i złącza azbestowo-cementowe	17 06 05	mb, kg	DN50 - 3,96 DN80 - 5,80 DN100 - 8,20 DN125 - 10,65 DN150 - 13,89 DN200 - 21,86 DN250 - 31,56 DN300 - 43,78 DN350 - 59,00 DN400 - 73,03
W4	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	17 06 01	m ³ , kg	300
W5	Okładziny hamulcowe zawierające azbest. Wyroby cierne azbestowo – kauczukowe	16 01 11	kg	
W6	Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)	15 02 02	kg	
W7	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Szczeliwa azbestowe	17 06 01	kg	
W8	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	17 06 01	kg	
W9	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów	17 06 01	kg	

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIETKÓW NA LATA 2012-2032

	ciernych			
W10	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Papier, tektura	17 06 01	m ² , kg	1,5
W11	<i>Inne wyroby zawierające azbest, osobno nie wymienione</i>			
W11.1	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Otuliny azbestowo-cementowe	17 06 01	mb, kg	6
W11.2	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest Kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin)	17 06 05	m ² , kg	15
W11.3	Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy ⁽¹⁾ inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12. Kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	16 02 13	kg	
W11.4	Płytki PCV	17 09 03	m ² , kg	5
W11.5	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Płyty ogniochronne	17 06 01	m ² , kg	20
W11.6	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne. Papy, kity i masy hydroizolacyjne	17 09 03	kg	
W11.7	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki ⁽¹⁾ . Sprzęt gospodarstwa domowego	20 01 35	kg	
W11.8	Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB). Ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem	15 02 02	kg	